

Koyun ve Keçi Barınakları

Koyun ve Keçi Barınakları

Koyunlardan ve keçilerden hedeflediğimiz verimi alabilmemiz, karlı bir yetiştiricilik yapabilmemiz; bakım ve beslemenin yanında onları uygun ortamlarda barındırmamıza da bağlıdır. Bu nedenle de iyi bir koyun ve keçi barınağının nasıl olması gerektiğini bilmemiz gerekir.

Koyunlar ve keçiler olumsuz çevre koşullarına, özellikle soğuğa dayanıklı bir tür olsa da diğer evcil hayvanlar gibi sıcaklık ve neme karşı duyarlıdır. Öncelikle verim düşüşü şeklinde görülen bu etki, süre ve şiddete bağlı olarak hayvanlarda sağlık sorunlarına hatta ölümlere neden olabilmektedir.

Koyun ve keçi yetiştiriciliğinde bölgenin iklim koşullarına uygun olarak iyi planlanmış bir ağıl, verimliliğin artırılmasındaki temel unsurdur. Barınakların pek pahalı olmayan basit düzenlemeler biçiminde yapmak daha ekonomik olur. Ancak barınak içi iklimsel çevre koşulları başta olmak üzere temel gereksinmelerin karşılanmasına özen gösterilmelidir.

AĞILLARDAKİ ÖNEMLİ ÖZELLİKLER

Ağıllar planlanırken soğuktan, çok sıcaktan korunma esası üzerinde durulmalı ve rutubeti yüksek olmayan bir ağıl içi ortam oluşturmaya çalışılmalıdır. Yurdumuzun büyük bir kesiminde kapalı ağıl tipi yerine, açık ağıl tipi uygulanabilir. Açık ağıl tipi ,iklim koşullarına da bağlı olarak yan duvarlardan bir ya da bir kaçı kısmen ya da tamamen açık biçimde yapılabilir.

Her tip koyunculuk, keçicilik ve her bölge için uygun olacak standart bir ağıl tipi düşünülemez, fakat belirli esaslarda bir benzerlik olabilir. Yetiştiricilik yapılacak bölgenin iklimi ağıl yapımında en çok göz önünde bulundurulması gereken noktadır. Koyunlar ve keçiler yapağıları sayesinde soğuktan kolay kolay etkilenmezler. Aksine yüksek sıcaklıktan olumsuz yönde etkilenirler.

Bu sayılan nedenlerle, iyi bir barınağın şart olduğu ortaya çıkıyor. Böylece koyunlara ve keçilere, uygun bir çevre sağlamış olur. Bu uygun bir üretim ortamı demektir.

İyi bir barınak işçilikten de büyük tasarruf demektir.

AĞIL YERİ SEÇİMİ

Ağıl yeri seçiminde dikkate alınması gereken noktalar şunlardır;

Yol Durumu: Ağıl yeri ana ve tali yollara uygun uzaklıkta olmalıdır. Ağıl, ana yollara çok yakın olmamalı, ulaşım için uzun mesafeli tali yol yapımı gibi büyük masraflarda getirmemelidir.

Su Temini: İşletme çalışanları ve hayvanlar için yeterli içme ve kullanma suyunun en az masrafla temin edilebileceği araziler tercih edilmelidir.

Elektrik Temini: Elektrik altyapısının bulunduğu bölgeler tercih edilmeli, gerekli iletişimin sağlanabilmesi telefon hizmeti sağlanmalıdır.

Arazi Yapısı: Büyük hafriyat ve altyapı çalışmaları gerektirecek kayalık ve engebeli arazilerden kaçınılmalıdır. İyi drenajlı, yağışlarda su birikimi ve göllenmenin olmadığı araziler tercih edilmelidir.

AĞIL YERİ SEÇİMİ

Taban Su Geçirgenliği: Taban suyu yüksek olmamalı.

Hizmet Kolaylığı: Pazara yakın, hayvansal ürünlere olan talebin yüksek olduğu bölgeler tercih edilmeli, ulaşım-taşıma masrafları da dikkate alınmalıdır.

Bitki Örtüsü ve Rüzgar Kıran: İşletme arazisi ve çevresindeki bitki örtüsü inşaat, gelişme, kaba yem temini gibi farklı açılardan değerlendirilmelidir. Gerekli durumlarda başat rüzgar yönüne ağaçlandırma ya da yapay yollarla bir rüzgar kıran inşa edilmelidir.

AĞılın Yönlendirilmesi: AĞıl; güneye veya doğuya dönük olmalı, kuzey rüzgarlarına kapalı olmalıdır.

AĞIL YERİ SEÇİMİ

Yangından Korunma: Olası çevre yangınlarından kaynaklanabilecek etkiler göz önünde bulundurulmalı, gerekli yapısal, teknik ve kültürel önlemler alınmalıdır.

İşletmenin Gelecekteki Büyüme Durumu: İşletmenin gelecekteki büyüme planlaması işletmeler kurulmadan önce yapılmalı, olası büyümelerin koşulları ve sonuçları önceden belirlenmeli.

AĞIL BOYUTLARI

Ağıl boyutlandırılmasında genişlik, uzunluk ve yükseklik ele alınır.

Ağıl genişliği, barındırma sistemine ve doğal havalandırmaya bağlı olarak belirlenmelidir.

Ağıl uzunluğu' nun belirlenmesinde sınırlayıcı bir faktör yoktur. Ancak arazinin durumu bir ölçüye kadar sınırlayıcı etki yapabilir.

Ağıl yüksekliği ise, barındırma sistemine ve iklim şartlarına göre belirlenir. Gübre temizliği traktör ile yapılacak ise en az yükseklik 2.70 m olmalıdır. Sıcak bölgelerde ağıl yüksekliği yaklaşık 3 m yapılabilir. Barındırılacak koyun sayısına göre ağılın yüksekliği değişir. Koyun sayısı ne kadar fazla ise yüksekliğin o kadar fazla olması gerekir. Yükseklik 200 başlık ağıllarda 2.75 - 3 m, 200'den fazla olanlarda ise 4.25 m hesap edilir.

AĞILIN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

TABAN :

Ağıllarda taban toprak ya da ızgara olabilir. Ağıl tabanı için en ucuz olanı sıkıştırılmış toprak zemindir. Toprak tabanın idrar tutmaması ve çamurlaşmamasına dikkat etmek gerekir. Toprak zeminde kullanılan altlık miktarı önemlidir. Koyun ve keçilerin sürekli olarak ağılda bulunduğu kış aylarında mümkünse ağıl tabanına her gün hayvan başına 0.5 kg yataklık sap serilmesi son derece yararlı olur.

AĞILIN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Entansif koyunculuk yapanlar için ızgara tabanlar uzun vadede daha uygun ve ekonomiktir. Canlı ağırlık artışı toprak tabandan daha fazladır. Izgara tabanlar hayvanları parazitlerden korur ve yataklık kullanma zorunluluğunu ortadan kaldırır. Izgaralar ahşap ya da metal olabilir. Her bir ızgara çiftinin üst açıklıkları 1.9 cm olarak hesaplanabilir. Izgara, toprak taban seviyesinden 50-75 cm yukarıda olmalıdır. Izgara sisteminde hayvan başına 0.9 - 1.3 m² taban alanı hesaplanması uygundur.

AĞILIN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

ÇATI :

Barınağın en önemli kısmını oluşturur. Çatı genişliği 7 metreye kadar olan ağıllarda tek yönlü, daha büyük genişliklerde beşik çatı tercih edilmelidir. Tek yönlü olan çatılarda, eğer ağıl yeri meyilli ise çatı meylini avluya bakan yönün tersine vermek, avlunun çok ıslanıp çamur olmaması bakımından önemlidir.

Çatı eğimi beşik çatılarda % 25-40, örtü malzemesine göre %10-40, doğal havalandırma istendiğinde en az % 26 olması gerekir.

Çatı sırtı kapalı olabileceği gibi bindirme ve fenerli çatı şekillerinden biri uygulanabilir.

Çatı makasında ahşap veya metal kullanılabilir. Çatı örtü malzemesi olarak kiremit, eternit, alüminyum, galvanizli sac vb. kullanılabilirdiği gibi toprak, saz ve kamaşta kullanılabilir.

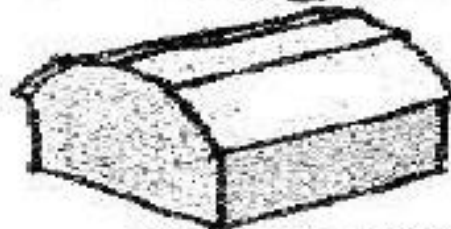
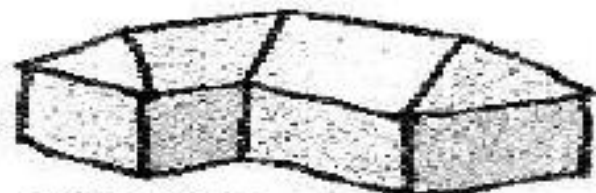
GABLE

CROSS-GABLE

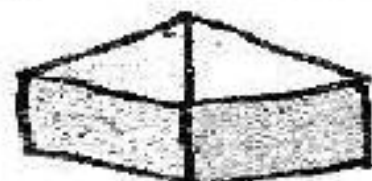
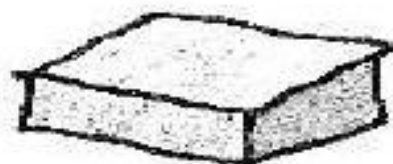
HIPPED

CROSS-HIPPED

GAMBREL

MANSARD

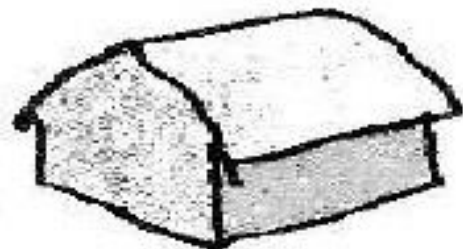
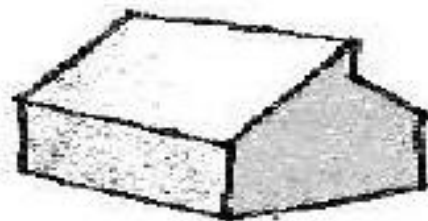
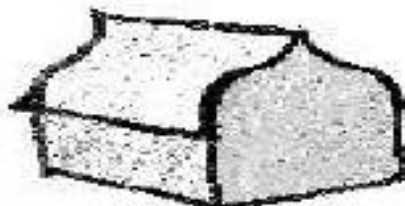
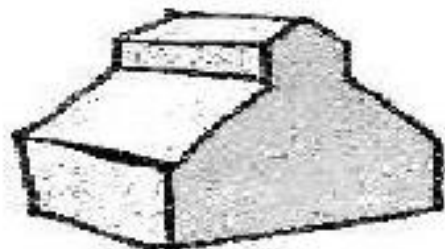

FLAT

SALT BOX

SHED

PYRAMIDAL

MONITOR

OGEE

HALF-MONITOR, GOTHIC

BARN ROOF STYLES

AĞILIN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

PENCERE VE KAPILAR :

Pencere alanı, taban alanına göre hesaplanır. Pencere alanı taban alanının 1/15-1/20'si kadar olmalıdır. Pencereler ise çatıya yakın yapılmalıdır. Pencerelerin alt kısımlarının tabandan yükseklikleri ileride gübrenin birikmesinin getirebileceği olumsuzlukların engellenmesi açısından en az 2-2.30 m kadar olmalıdır. Yine ağıllarda pencerelerin çoğunluğu güney cephesine veya hakim rüzgarların ters yönünde yapılırlar.

Ağıl kapıları, genellikle 3 m genişliğinde, 2.50-2.75 m yüksekliğinde yapılırlar. Kapıların dışarıya doğru açılması ve duvara paralel pozisyona kadar açılabilmesi gereklidir. Kapı üzerinde yapağıyı tutacak çıkıntılar bulunmamalıdır.

AĞILIN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

HAVALANDIRMA :

Özellikle dört tarafı kapalı olarak inşa edilen kapalı ağıllarda, içeride biriken amonyak ve karbondioksitin hayvanların sağlığı açısından havalandırma yoluyla dışarıya atılması gereklidir. Havalandırma sırasında hayvanları üşütecek hava cereyanlarından sakınmak gereklidir. Ağıllara giren havanın barınak havası sıcaklığından çok düşük olmaması ve direk hayvanların üzerine gelmemesi gereklidir.

Pencereler vasıtasıyla havalandırma, barınağın kısa zamanda havalandırılması gerekli olduğu durumlarda yapılır. Ancak pencereler yükseklikleri boyunca açılmalıdır. Bu durumda soğuk ve taze hava pencerenin alt bölümünden içeri girerken aynı miktardaki kirli hava ise üst bölümden dışarı çıkar.

AĞILLARIN SINIFLANDIRILMASI

Ağıllar açık ve kapalı tip olmak üzere iki ana grupta değerlendirilebilir. Ağıl tipi seçiminde bölgenin iklim özellikleri ve yetiştiriciliği yapılacak ırkın çevre gereksinimleri de dikkate alınmalıdır.

AĞILLARIN SINIFLANDIRILMASI

AÇIK AĞILLAR (SUNDURMALAR)

Eğer sıcak ve ılık iklim bölgelerinde yetiştiricilik yapılmak isteniyorsa, kuzey rüzgarı önlenmiş ve üstünden yağmur geçirmeyecek şekilde inşa edilmiş basit sundurmalar ağıl işini görür. Ilık iklim bölgelerinde yetiştirici, önleri açık sundurmaları basit, ucuz bir şekilde inşa edebilir. Bu bölgelerde açık sundurmalarda hayvanlar daha iyi barındırılır ve verimleri daha iyi olur. Çünkü koyunlar ve keçiler kapalı, havasız, rutubetli yerlerden çok fazla etkilenirler. Böylece yetiştirici beklediği ölçüde sağlıklı sürüye sahip olamaz

Açık ağılların en önemli üstünlüğü yatırım tutarlarının düşük olmasıdır. Gezinme alanlarının genişliği, gübre temizliğinin uzun dönemlere yayılması, bakım-onarım ile işletme masraflarının düşük olması da bu tip ağılların diğer üstünlüklerindedir.

AĞILLARIN SINIFLANDIRILMASI

KAPALI AĞILLAR

Kültür ırkı entansif yetiştiriciliğe daha uygun olan bu tip ağıllarda, koyunlar ve keçiler neredeyse tüm gereksinimleri ağıl içinde karşılanır. Gezinme, dinlenme ve yemleme alanları, sağım yeri, depolama gibi ek yardımcı ağıl birimlerinin tümü genellikle tek bir çatı altında toplanmıştır. Kapalı ağıllarda özellikle işgücünün ekonomik şekilde kullanılabilmesi için iyi bir planlama yapılmalıdır.

İklim koşullarının nispeten sert geçtiği çok soğuk bölgelerde ağıllar kapalı olarak yapılır. Bu tip barınaklar daha düzenli ve masraflı şekilde inşa edilirler. Yeterli havalandırma ve aydınlatmanın sağlanabilmesi için havalandırma bacaları ve pencere boşlukları bırakılmalıdır.

109

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

YEMLİKLER

Yem kaybını önleyecek ve yetiştirici tarafından kolayca yapılabilecek biçimde olmalıdır. Yemlikler, kolaylıkla yem koyulabilecek şekilde, duvar kenarlarına ya da bölmelerin orta kısımlarına yerleştirilmelidir. Yemliklerin sürekli olarak temiz tutulmasına özen gösterilmelidir.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Taşınabilir yemlikle en idealidir. Yemlik yapımında ahşap, beton, metal, ve plastik gibi çeşitli malzemeler kullanılabilir. Ucuz ve kolay bulunabilmesi, yem kalitesi ve hayvan sağlığına olumsuz etkisinin olmaması, çevre koşullarına dayanıklı, bakım ve onarım giderlerinin düşük olması malzeme seçiminde göz önünde bulundurulması gereken unsurlardır.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Sadece kaba yem veya yoğun yemler için yemlikler yapılabileceği gibi, her ikisinin de aynı anda verilebileceği kombine yemlikler daha çok kullanılmaktadır. Bu tip yemliklerde kesif yemin verileceği kısım kenarları yükseltilmiş bir tahta yemlik, kaba yemin verileceği kısım ise parmaklıklı olmalıdır. Kaba yemlemenin yapıldığı kısımda, otun kıyılmış veya kıyılmamış olmasına bağlı olarak çiteler arasındaki mesafeler 4-15 cm arasında değişmektedir. Gerekli yemlik uzunlukları ise; koyunlarda 0.4 metre, kuzularda 0.2 - 0.3 metre, koçlarda ise 0.5 metre olmalıdır.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Kaba Yem Yemlikleri: Koyunlar ve keçiler günün önemli bir bölümünü kaba yem yemlikleri çevresinde geçirir. Bu durum yetiştiricilikte kaba yem yemliklerinin planlanmasında hayvan davranışlarının önemini daha da artırmaktadır. Yem kayıplarının en aza indirilmesi ve hayvanların yemlik içerisine girmelerinin önlenmesi için ek donanımlara gereksinim vardır. Bu amaçla koyunlar ve keçiler yemliklere başlarını soktukları zaman, başlarını geri çıkmasını engelleyecek ızgara benzeri bir yemlik önü düzeneğinden yararlanılabilir.

Entansif yetiştiricilikte “şakşak düzeneği” olarak adlandırılan, kilitli sistemlerin kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Yoğun Yem Yemlikleri

Yoğun yem yemlikleri oluk benzeri yapıları nedeniyle pratikte, oluk tipi yemlik olarak da adlandırılabilir. Gerektiğinde ters çevrilebilen, kolay temizlenebilir ve taşınabilir özellikteki ahşap ya da metalden yapılan yemlikler bu tipi en basit ve yaygın örneklerdir.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Kombine Yemlikler

Kombine yemlikler sabit ya da taşınabilir şekilde yapılabilir. Taşınabilen kombine yemlikler uygundur. İyi havalarda ağıl dışında da kullanılabilir. Temizleme kolaylığı bakımından düz altlıklı olanlar ve ters çevrilebilenler önerilir.

Kombine yemlikler, kaba ve keşif yemlerin birlikte sunulabilmesine olanak veren yemliklerdir.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Silaj Yemlikleri

Farklı tipte silaj yemlikleri bulunmakla birlikte yemin tüketim şekline bağlı olarak silaj yemlikleri de kendi içerisinde hareketli ya da sabit olarak iki gruba ayrılabilir. Koyunların, silajdan kendi kendilerine yem yemelerine fırsat verecek şekilde düzenlenmiş çit şeklindedir. Koyun başına 10 cm yemlik uzunluğu yeterli olabilir.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Mineral Yemlikleri

Koyunların tuz ve mineral madde gereksinmelerini karşılamak için kullanılır.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Suluklar

Genelde uzun oluk şeklinde, yalak tipinde olur ve ağıl yakınına veya avlusuna inşa edilir. Bu tip suluklar galvanizli sac veya betondan yapılabilirler ve sulukların sürekli olarak dolu tutulmasının sağlanması ve taşmaların önlenmesi amacıyla şamandıra kullanılabilir. Ağıl içerisinde ise, basit taşınabilir suluklar bulundurulabileceği gibi duvar kenarlarına otomatik suluklar takılabilir.

AĞIL İÇİN GEREKLİ EKİPMANLAR

Suluklar; hayvanın kolayca ulaşabileceği, kirlenmeye karşı korunmuş, yataklığı ıslatmayacak, temizlenmesi kolay ve ağıl içinin traktörle temizlenmesini engellemeyecek şekilde yapılmalı ve yerleştirilmelidir.

BÖLMELER

İyi bir sürü yönetimi için koyun ve keçiler yaş, eşey ve fizyolojik duruma bağlı olarak gruplar halinde barındırılmalıdır. Bu amaçla ağıl içerisinde hayvanların rahatça hareket edebileceği uygun büyüklükte bölmeler oluşturulmalıdır.

Ağıl içerisinde bölmelerin oluşturulmasında yaygın olarak ahşap ya da metal paravanlar kullanılır. Paravan yüksekliği 120cm olmakla birlikte, ırk özelliklerine bağlı olarak bu yükseklik koyunlarda 150cm'ye, keçilerde 180cm'ye kadar çıkabilmektedir. Paravan uzunluğu ise 120-480cm arasında değişebilmektedir. Paravan yapımında parmaklıklar arası mesafenin 7,5-10cm'yi geçmemesi önerilmekte ancak çit altı ve en üst sırada bu mesafe 15cm'ye kadar artırılabilir.

BÖLMELER

Doğum Bölmesi

Özellikle kışı sert geçen bölmelerde oğlak ölümlerini azaltmak amacıyla mutlaka yapılması gereken bölmelerdir. Kuzular ve oğlaklar, doğum bölmelerinde yaklaşık 3-5 gün süreyle anneleriyle kalıp, kuzulu koyun ve oğlaklı keçi bölmesine yerleştirilir.

BÖLMELER

Yavruluk (Krep)

Koyun ve keçi yetiştiriciliğinin yaygın olduğu birçok ülkede kuzular ve oğlaklar doğumdan sonraki 2. haftadan itibaren yavruluk (krep) adı verilen düzenler içinde büyütülür. Burada amaç, yavrunun ikinci haftadan itibaren kaba ve yoğun yeme alıştırmalarını sağlanarak süttten kesime kadar olan sürede hızla gelişmelerini sağlamak, süttten kesimde olası ishali engellemek ve rumen hacmini geliştirmektir.

DİĞER AĞIL BİRİMLERİ

Gölgelikler

Özellikle sıcak bölgelerde, yaz aylarında güneşin en etkili olduğu gündüz saatlerinde sazdan veya benzeri materyalden yapılmış, tüm sürüyü barındırabilecek bir gölgeliğe ihtiyaç vardır.

DİĞER AĞIL BİRİMLERİ

Sağım Yerleri

Sağım yeri olarak ağıl içindeki bölmelerden biri kullanılabilir gibi, ayrı sağım yeri de yapılabilir. Sağım elle yapılabildiği gibi, makinalı sağımda uygulanabilir. Elle yapılan sağımlarda iki sağımcıya bir tutucu gerekir. Sağım için işgücü ihtiyacını azaltmak, temiz ve kokusuz süt elde etmek için, Kotra adı verilen sağım yerleri de yapılabilir.

DİĞER AĞIL BİRİMLERİ

Muayene ve Seçim Yeri

Sürüyü ayırmada , bölmelere sevk etmede, aşılama gibi işlerde, yetiştiriciler arasında çatal ayak olarak ta adlandırılan bir yere ihtiyaç vardır. Genelde toplanma bölmesi, ilerleme yeri ve koyunların geçiş yeri olmak üzere üç kısımdan oluşur.

DİĞER AĞIL BİRİMLERİ

Kırkım Yeri

Kırkım yeri olarak ağıl içindeki bir bölme olabileceği gibi, ayrı kırkım yeri de olabilir.

DİĞER AĞIL BİRİMLERİ

Banyoluk

Yüzlek (sığ) ve derin olmak üzere iki şekilde kurulabilir ve özellikle dış parazitlerle savaşta önemlidir.

DİĞER AĞIL BİRİMLERİ

Yem Deposu

Yemin depolanma süresine bağı olarak ağıl bölmelerinden bir veya bir kaçı, ağıl çatı arası ya da ayrı bir bina yem deposu olarak planlanmalıdır.

Bakıcı ve Lojman

Ağıla yakın bir yere, bakıcının (çobanın) kalabileceğı bir lojman yapılabilir. Böylece koyunların sürekli denetimi sağlanmış olur. Lojman büyüklüğü bakıcı sayısına göre belirlenir.

AĞILLARI TEMİZ TUTALIM

Ağıl temizliği çok önemlidir. Yaz başında ve yaz sonunda ağıl boşaltılır. Zeminde biriken gübreler toplanır, kazınır, ağıldan uzak bir yere konur.

Ağıl zemini ve duvarlar parazit ilâcı ile ilâçlanır. Duvarlar güzelce badana edilir.

Koyunlara lüks gerekmez. Ama temizlik gereklidir. Sağlık şartları iyi olan barınaklarda sağlıklı yetiştirme yapılır.

Unutmayalım; **koyunun altı da üstü de kuru olmalıdır.**

